

NAVF'S

UTREDNING SINSTITUTT

NORGES
ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD

1977: 5

Utredninger om forskning
og høyere utdanning

Yrkesundersøkelse for psykologer i 1976

Graduates in Psychology in 1976,
Distribution among Occupations
and Economic Sectors.

INSTITUTE FOR STUDIES IN RESEARCH
AND HIGHER EDUCATION

The Norwegian Research Council
for Science and the Humanities

1977: 5

Utredninger om forskning
og høyere utdanning

Yrkesundersøkelse for psykologer i 1976

Graduates in Psychology in 1976,
Distribution among Occupations
and Economic Sectors.

F O R O R D

Denne meldingen gir en oversikt over den norske psykologbestand og bygger på en spørreskjemaundersøkelse som ble foretatt i 1976. Den viser hvordan psykologene var fordelt mellom ulike næringer og yrker, og hvordan de fordelte arbeidstiden på ulike typer aktiviteter. Den viser videre hvordan psykologene skiftet arbeidssted i perioden 1973-1976 og gir en oversikt over deltagelse i ulike typer forskning.

Meldingen inneholder også sammenlikninger med en yrkesundersøkelse av psykologene som NAVF's utredningsinstitutt foretok i 1970. Det er videre med et kapittel hvor en forsøker å følge opp de prognoser for etterspørsel av psykologer som instituttet laget i 1973.

Anne Marie Ivås har ledet arbeidet med undersøkelsen og redigert meldingen.

Oslo, september 1977

NAVF's utredningsinstitutt

Sigmund Vangsnes

I N N H O L D

	Side
SAMMENDRAG	7
ANTALL PSYKOLOGER OG YRKESAKTIVITET	9
FORDELING PÅ SEKTORER	10
MOBILITET MELLOM SEKTORER FRA 1973 til 1976	12
PSYKOLOGENES ALDER	15
BISTILLINGER	17
FORDELING PÅ ARBEIDSSTED OG NÆRINGSSEKTORER	19
PSYKOLOGENES ARBEIDSFUNKSJONER	20
PSYKOLOGENE FORDELT ETTER STILLING OG KJØNN	24
GEOGRAFISK MOBILITET	26
FORSKNING	28
SAMMENLIGNING MED PROGNOSE FOR ETTERSPORSEL AV PSYKOLOGER	31
SUMMARY	33
TABELLVEDLEGG	35

SAMMENDRAG

Antall psykologer i Norge er mer enn fordoblet i løpet av perioden 1970-76. I 1970 var det 450 psykologer i Norge, i 1976 var tallet økt til ca. 950. Den sterke veksten har først og fremst blitt absorbert innenfor helsevesenet som nå sysselsetter over 40 prosent av psykologene - en økning fra 32 prosent i 1970. 22 prosent av psykologene arbeidet i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste i 1976 og 18 prosent ved universitet/høgskoler og forskningsinstitutter.

Den sterke økning i antall psykologer i helsevesen skyldes også at denne sektor har hatt en stor tilgang av psykologer som tidligere har arbeidet andre steder. I perioden 1965-76, ble tallet på psykologer i alt nesten tredoblet, mens antall psykologer i helsevesenet er femdoblet i samme periode. Innenfor helsevesen var barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner viktigste arbeidsplass for psykologene både i 1965, i 1970 og i 1976. Barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner utmerket seg også med svært stor tilgang fra andre sektorer, både fra sektorer utenfor helsevesen og fra andre institusjoner i helsevesenet. Relativt sett er det få av de helt unge psykologer som arbeider her. Psykiatriske sykehus er den enkeltsektor innen helsevesen som har ekspandert mest i perioden 1965-76. Psykiatriske sykehus hadde svært høy andel av de yngste psykologene og skilte seg også ut med stor avgang av psykologer til andre institusjoner i helsevesenet, først og fremst til barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner.

Tallet på psykologer i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste ble mer enn fordoblet fra 1970 til 1976, men andelen i denne tjenesten økte bare fra 20 til 22 prosent. Også pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste hadde en spesielt stor andel av de yngste psykologene og stor utskiftning i perioden. Psykologer som forlot denne sektor gikk stort sett til barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner og til psykiatriske sykehus.

Universitet/høgskoler og forskningsinstitutter sysselsatte i 1976 18 prosent av psykologene - en nedgang fra 25% i 1970. Det har vært spesielt sterk reduksjon i andelen psykologer ved universitet/høgskoler som i 1970 sysselsatte 20 prosent av psykologene og i 1976 bare 13 prosent. Selv om det innenfor forskning var en sterk reduksjon i andel av psykologene, har det også her vært økning i antallet psykologer.

Disse fire sektorene: Helsevesen, pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, universitet/høgskoler og forskningsinstitutter sysselsatte i alt 82 prosent av de yrkesaktive psykologene i 1976.

Resten av psykologene arbeidet i arbeidsformidling/attføring, offentlig administrasjon, pedagogiske høyskoler, sosialskoler, annen undervisning, forsvar og i forretningsmessig tjenesteyting. Fire prosent arbeidet med arbeidsformidling/attføring, de andre sektorene sysselsatte enda lavere andeler. Antall psykologer i næringslivet har ikke økt, men gått tilbake siden 1965.

Psykologene var langt mindre konsentrert i Østlandsområdet i 1976 enn i 1970. I 1970 arbeidet nesten halvparten av psykologene i Oslo, 72 prosent i Østlandsområdet. I 1976 var andelen som arbeidet i Oslo gått ned til 41 prosent, og 64 prosent arbeidet da på Østlandet. (Både i 1970 og i 1976 bodde knapt halvparten av Norges befolkning i Østlandsområdet).

30 prosent av de yrkesaktive psykologer var kvinner i 1976. Imidlertid er det også her svært få kvinner i toppstillinger. I stillingsgruppen "professor, dosent" var 6 prosent kvinner, i gruppen "ledende stilling i offentlig administrasjon" var 13 prosent kvinner. 37 prosent av de kliniske psykologer var kvinner, mens kvinnene utgjorde bare 18 prosent av sjefpsykologene.

TOTALT ANTALL PSYKOLOGER OG YRKESAKTIVITET

Antall psykologer i Norge er mer enn fordoblet i perioden 1970-76. I 1970 var det i alt 450 psykologer, i 1976 950.

Den yrkesundersøkelsen som legges fram her omfatter bare de psykologer som hadde norsk embetseksamen eller magistergrad i psykologi fra før 1.1.1975 - i alt ca. 770 psykologer. Av de som fikk tilsendt spørreskjema, svarte 650, eller 85 prosent. Resultatene som legges fram her refererer seg bare til de som svarte på spørreskjemaet.

96 prosent av psykologene var yrkesaktive i 1976, mot 98 prosent i 1970. Yrkesaktiviteten blant kvinnelige psykologer gikk ned fra 94 prosent i 1970 til 91 prosent i 1976. Dette skyldes i vesentlig grad at den sterke veksten i psykologbestanden de siste 5-6 år har ført til en overvekt av psykologer i de laveste aldersgruppene. I 1970 var 37 prosent av de yrkesaktive psykologene mellom 30 og 40 år, i 1976 utgjorde denne gruppen 60 prosent. Over 60 prosent av kvinnene som ikke var yrkesaktive tilhørte nettopp denne aldersgruppen og svært mange var hjemmeværende på grunn av mindreårige barn.

Av de yrkesaktive mannlige psykologer var 97 prosent i heltidsarbeid, av de kvinnelige 87 prosent.¹⁾

1) Av det totale antall psykologer er 36 prosent kvinner. Av psykologene som var med i undersøkelsen var 32 prosent kvinner, av de yrkesaktive psykologene 30 prosent. Den lavere kvinneandel i vår undersøkelse skyldes bl.a. lavere svarprosent for kvinnelige enn for mannlige psykologer. Svarprosenten for menn var 87, for kvinner 80.

FORDELING PÅ SEKTORER

Tabell 1 viser hvordan psykologene var fordelt på sektorer i 1965, 1970 og 1976.

Tabell 1. Yrkesaktive psykologer fordelt på sektorer i 1965, 1970 og 1976.

År	N=211 1965	N=329 1970	N=626 1976	N=286 Psykologer uteksaminert 1970-74
Sektorer	%	%	%	%
Helsevesen	25	32	42	43
Herav i psykiatriske sykehus	2	5	8	11
" " " klinikker	5	7	7	7
Herav i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner	8	12	15	13
Herav i privat praksis	2	2	3	0
Herav i omsorg for psykisk utviklingshemmede	2	0	2	3
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	26	20	22	27
Universitet & høyskoler	13	19	13	10
Andre høyskoler		1	3	3
Annen undervisning	5	4	3	2
Forskningsinstitutter	8	6	5	5
Offentlig administrasjon	4	3	3	2
Arbeidsformidling & attføring	7	5	4	4
Forsvar	3	3	2	2
Forretningsmessig tjenesteyting	3	3	1	1
Andre sektorer	6	4	2	1
Sum	100	100	100	100

Det totale antall psykologer er tredoblet i perioden 1965-76. Den sektor som har vist sterkest vekst er helsevesen, her er antall psykologer femdoblet i perioden. I 1965 arbeidet 25 prosent av psykologene i helsevesen, i 1970 32 prosent og i 1976 42 prosent. Innenfor helsevesen var barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner viktigste arbeidssted for psykologer både i 1965, i 1970 og i 1976. Psykiatriske klinikker var nest største enkeltsektor innen helsevesen i 1965 og 1970, men i 1970 arbeidet flere psykologer i psykiatriske sykehus enn i psykiatriske klinikker.

Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste sysselsatte i 1965 26 prosent av psykologene, i 1970 20 prosent og i 1976 22 prosent. Antall psykologer i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste er fordoblet fra 1970 til 1976 selv om andelen bare er økt fra 20 til 22 prosent.

Det har også vært en betydelig vekst i antall psykologer både ved universiteter/høgskoler og ved forskningsinstitutter fra 1965 til 1976. Den relative andel av psykologene som arbeidet ved forskningsinstitutter har imidlertid gått ned i perioden. I 1965 arbeidet 8 prosent av psykologene i forskningsinstitutter, i 1976 5 prosent. Både i 1965 og i 1976 arbeidet 13 prosent av psykologene ved universitet og høgskoler, i 1970 var andelen så høy som 19 prosent.

I alt arbeidet 82 prosent av psykologene i helsevesen, pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, universitet/høgskoler eller forskningsinstitutter. Resten av psykologene arbeidet i arbeidsformidling/attføring, undervisning, offentlig administrasjon, forsvar og forretningsmessig tjenesteyting. Disse siste sektorene har spilt en avtakende rolle som arbeidsplass for psykologer - i 1965 arbeidet i alt 28 prosent av psykologene i en av disse sektorene, i 1976 var andelen redusert til 18 prosent.

Tabell A i tabellvedlegget viser en mer spesifisert fordeling på sektorer i 1976.

Siste kolonne i tabell 1 viser hvordan psykologer uteksaminert i årene 1970-74 var fordelt på sektorer høsten 1976. Disse yngste psykologene skiller seg mest fra den totale psykologbestand ved at en større andel arbeider i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, og en mindre andel ved universitet og høgskoler.

Tabell 2 viser fordelingen på sektorer for mannlige og kvinnelige psykologer i 1970 og 1976. En større andel av kvinnene enn av mennene arbeide i helsevesenet både i 1970 og 1976, men forskjellen mellom menn og kvinner var ikke så markert i 1976 som i 1970. Innenfor helsevesenet var det også stor forskjell på kvinnelige og mannlige psykologers fordeling på de ulike institusjoner. Over halvparten (53 prosent) av kvinnene som arbeidet i helsevesen, var ved barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner, mens gjaldt for 29 prosent av mennene. 1/4 av de mannlige psykologer arbeidet i psykiatriske sykehus, 10 prosent av de kvinnelige psykologer.

I 1976 arbeidet 15 prosent av de mannlige og 8 prosent av de kvinnelige psykologer ved universitet og høgskoler. De tilsvarende prosenttall var 23 prosent og 10 prosent i 1970 for henholdsvis menn og kvinner.

Tabell 2. Mannlige og kvinnelige psykologer fordelt på sektorer i 1970 og 1976.

Sektorer	Menn		Kvinner		Andel kvinner i sektoren	
	1970	1976	1970	1976	1970	1976
Antall observasjoner	228	439	106	187		
	%	%	%	%	%	%
Helsevesen	27	39	43	48	41	34
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	19	21	22	24	34	33
Universitet/høgskoler	23	15	10	8	19	19
Annen undervisning	5	7	8	6	35	24
Forskningsinstitutter	7	5	4	5	21	26
Offentlig administrasjon	2	2	4	3	44	44
Arbeidsformidling og attføring	4	3	6	5	40	42
Forsvar	4	3	0	0	0	0
Forretningsmessig tjenesteyting	4	2	1	0	9	0
Andre sektorer	5	3	2	1	-	-
I alt	100	100	100	100	32	30

MOBILITET MELLOM SEKTORER FRA 1973-76

Psykologene ble spurt om hvor de arbeidet både pr. 1. september 1973 og 1. september 1976. Tabell 3 viser hvordan psykologene byttet næring fra 1973 til 1976. Kolonnen ytterst til høyre viser hvor mange psykologer som var i sektoren i 1973, og linjen ut for hver sektor viser i hvilke sektorer disse psykologene arbeidet i 1976. Hvor mye mobilitet en slik tabell gir inntrykk av, avhenger av hvor oppsplittet de enkelte sektorer er. Hvis helsevesenet betraktes som én sektor, var i alt 80 prosent av de psykologer som arbeidet både i 1973 og i 1976 sysselsatt i samme sektor i de to årene. 88 prosent av de psykologene som arbeidet i helsevesen i 1973, var også i helsevesen i 1976. Innenfor helsevesen var det imidlertid stor overgang mellom de ulike institusjoner fra 1973 til 1976.

Barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner later til å være en populær og tilfredsstillende sektor. Disse institusjonene hadde både beholdt en stor andel av psykologene fra 1973 til 1976 (70 prosent), og hadde også stor tilgang fra andre sektorer fra 1973 til 1976. Dessuten var det relativt få nyuteksaminerte psykologer i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner i 1976.

Tabell 3. Psykologers mobilitet mellom sektorer fra 1973 til 1976.

Sektor 76		Sektor 73																								
Sektor 76	Sektor 73	Psykiatriske sykehus	Psykiatriske klinikker	Barne- og ungdomspsykiatri	Privat praksis	Gerontologi	Familierådgivning	Omsorg for psykisk utviklingshemmede	Vanlige sykehus	Andre institusjoner i helsevesen	Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	Universitet og høyskoler	Andre høyskoler	Andre skoler	Statsadministrasjon	Kommuneadministrasjon	Forsvar	Arbeidsformidling/attføring	Næringsorganisasjoner	Politiske og ideologiske organisasjoner	Forskningsinstitutter	Konsulentvirksomhet	Fengselsvesen	Andre sektorer	Sum	
Psykiatriske sykehus		14	5	12	2		1	1		1	3														1	40
Psykiatriske klinikker		4	22	4	1				1	1	2	1		1												37
Barne- og ungdomspsykiatri		3	1	48	3	1	1	2			4	1	2		1					1	1					69
Privat praksis		2		1	10			1																		14
Gerontologi						1																				1
Familierådgivning				1			4																			5
Omsorg for psykisk utviklingshemmede								3																		3
Vanlige sykehus									4																	4
Andre institusjoner i helsevesen		2	4	4	1					13	6	1														31
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste		9	1	8		1		1		8	84	3	1	3	1			4								124
Universitet og høyskoler		2	1	5							4	66	1				1	1			1					82
Andre høyskoler				1									14													15
Andre skoler		1		1							2			9												13
Statsadministrasjon				1						1					7	1										10
Kommuneadministrasjon																2										2
Forsvar		2						1									8	2								13
Arbeidsformidling/attføring			1			1					2							12								16
Næringsorganisasjoner			1																2							3
Politiske og ideologiske organisasjoner																										0
Forskningsinstitutter											1	3					1					24				29
Konsulentvirksomhet														1								3	7			11
Fengselsvesen																							1			1
Andre sektorer																			1					9	10	
Ikke yrkesaktive 1973		13	5	5		1		3	4	4	30	5	3	3	1	2	2	5			3	1			2	92
Sum yrkesaktive 1976		52	41	91	17	3	8	11	10	28	138	80	21	17	10	5	12	24	3	1	33	8	1	12		626

Psykiatriske sykehus utmerket seg på motsatt måte - bare 35 prosent av psykologene som var der i 1973, var der også i 1976. Psykiatriske sykehus hadde også stor tilgang fra andre sektorer, men avgangen av psykologer til andre sektorer var enda større. Det var altså en forholdsvis stor andel av nyuteksaminerte psykologer i psykiatriske sykehus i 1976.

Av de som forlot psykiatriske sykehus i perioden, var over halvparten i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner i 1976. Mer enn 1/3 av de psykologer som kom til psykiatriske sykehus fra andre sektorer kom fra pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste.

Barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner fikk størst tilgang av psykologer fra psykiatriske sykehus og fra pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste. Av de 21 psykologene som forlot barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner i perioden 1973-76, var 4 i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste i 1976, 3 i psykiatriske sykehus, 3 hadde privatpraksis, de 11 andre var fordelt på 9 sektorer.

Av sektorer utenfor helsevesenet hadde pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste og universitet og høyskoler større avgang til andre sektorer enn den de fikk igjen, mens sektorene andre høyskoler, andre skoler og arbeidsformidling og attføring hadde større tilgang fra andre sektorer enn avgang. 70 prosent av tilgangen til pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste kom fra institusjoner i helsevesenet, og 70 prosent av de som forlot pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste arbeidet i institusjoner i helsevesenet i 1976. Også undervisning og arbeidsformidling og attføring fikk en del psykologer fra pedagogisk rådgivningstjeneste.

Av de "nye" psykologene var nær 40 prosent i helsevesen, 30 prosent i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste og 5 prosent ved universitet og høyskoler i 1976.

Tabell 4 viser hvor stor andel i de enkelte sektorer som arbeidet i samme sektor i 1973 som i 1976, hvor stor andel av psykologene som forlot sektoren i perioden, og hvor stor tilgang den enkelte sektor har hatt fra andre sektorer, regnet i prosent av antallet i sektoren i 1973.

Høyeste andel "stabile" (samme sektor i 1973 og 76) fant vi i andre høyskoler (93 prosent), deretter kom helsevesen (88 prosent) og universitet og høyskoler (81 prosent). Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste hadde laveste andel "stabile", 68 prosent. Deles helsevesen opp i enkeltsektorer, var den laveste andel "stabile" i psykiatriske sykehus.

Tabell 4. Psykologer som var yrkesaktive både i 1973 og i 1976. Andel som var i samme sektor i 1973 og 76, prosentvis avgang fra sektorene og prosentvis tilgang fra andre sektorer.

Sektor	Psykologer som var yrkesaktive både i 1973 og 76		
	Andel i samme sektor 1973 og 76	Prosentvis avgang fra sektoren 1973-76	Prosentvis tilgang til sektoren 1973-76
	%	%	%
Helsevesen	88	12	23
Herav i psykiatriske sykehus	35	65	63
" i " klinikker	59	41	38
" i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner	70	30	55
" i privat praksis	71	29	50
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	68	32	24
Universitet/høgskoler	81	19	11
Andre høgskoler	93	7	13
Andre skoler	69	31	38
Arbeidsformidling og attføring	75	25	44
Forskningsinstitutter	83	17	17
Andel i samme sektor i alt	80	20	20

PSYKOLOGENES ALDER

Tabell 5 viser de yrkesaktive psykologers fordeling på alder i 1970 og i 1976. Psykologbestanden har blitt betydelig "forynget" i løpet av perioden 1970-1976. I 1970 var 47 prosent av psykologene 40 år eller eldre, i 1976 gjaldt det bare for 32 prosent. Nær 60 prosent av psykologene var i aldersgruppen 30-39 år i 1976, i 1970 var 37 prosent i denne gruppen.

Tabell 5. Yrkesaktive psykologer etter alder i 1970 og 76.
Prosentfordeling.

År	Alders- gruppe	Alders- gruppe				Sum
		Over 49 år	40-49 år	30-39 år	Under 30 år	
1970		12	35	37	16	100
1976		14	18	59	9	100

(I tabell 5 har vi også tatt med de psykologer som ble uteksaminert i 1975 for å få tallene for 1970 og 1976 sammenlignbare.)

Tabell 6 viser hvor stor andel av psykologene i enkelte sektorer som var 40 år og eldre i 1970 og i 1976. I alle sektorer har andelen 40 år og eldre gått ned fra 1970 til 1976. Særlig har psykologene blitt yngre i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste, andelen 40 år og eldre sank fra 58 prosent i 1970 til 33 prosent i 1976.

Tabell 6. Andel av psykologene i enkelte sektorer som var 40 år og eldre i 1970 og i 1976.

Næringssektor	40 år og eldre i 1970	40 år og eldre i 1976
	%	%
Helsevesen	38	31
Pedagogisk/psykologisk rådgivningstjeneste	58	33
Universitet/høgskoler	34	34
Annen undervisning	53	44
Forskningsinstitutter	42	30
Offentlig administrasjon	67	47
Arbeidsformidling og attføring	73	46
Forsvar	50	33
Forretningsmessig tjenesteyting	64	50
I alt	47	34

Tabell B og C i tabellvedlegget viser psykologene fordelt etter alder og sektor i 1976. (Psykologer uteksaminert i 1975 er ikke med i tabell 6 og i vedleggstabellene.) Disse tabellene viser at aldersgruppen over 49 år er noe underrepresentert i helsevesenet i forhold til aldersfordelingen for hele bestanden, og at aldersgruppen 30-39 år er overrepresentert. Innenfor helsevesen er det spesielt psykiatriske sykehus som har høyere andel av psykologer i aldersgruppene under 40 år enn den totale bestand. Hele 84 prosent av psykologene i psykiatriske sykehus var yngre enn 40 år i 1976. Barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner har omtrent samme aldersfordeling for sine psykologer som hele bestanden, mens det blant de privat praktiserende psykologer er de to eldste aldersgruppene som er overrepresentert. Over 50 prosent av de privat praktiserende psykologer var i aldersgruppen 40-49 år, 77 prosent var 40 år eller eldre. I 1970 var 57 prosent av de privat praktiserende psykologer 40 år eller eldre, og dette er den eneste gruppen hvor andelen 40 år og eldre har steget i perioden 1970-1976.

Psykologene i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste har en aldersfordeling som nærmest er identisk med den for den totale bestand av psykologer. I universitet og høgskoler var aldersgruppene over 49 år underrepresentert og aldersgruppen 40-49 år overrepresentert.

BISTILLINGER

Tabell 7 viser hvor stor del av psykologene i hver sektor som hadde bistilling i 1970 og i 1976 og i hvilke sektorer de hadde bistilling i 1976.

Tabell 7. Yrkesaktive psykologer med bistilling etter sektor i 1970 og i 1976.

Næringssektorer	Prosentandel i sektoren med bistilling		Antall som har bistilling i sektoren
	1970	1976	
	%	%	
Helsevesen	48	30	49
Herav i psykiatriske sykehus		40	1
" i " klinikker		34	1
" i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner		26	2
" i privat praksis		18	25
Pedagogisk/psykologisk rådgivningstjeneste	30	27	0
Universitet/høgskoler	25	20	51
Andre høgskoler	47	29	3
Annen undervisning		24	48
Forskningsinstitutter	42	21	0
Offentlig administrasjon	(50)	13	2
Arbeidsformidling og attføring	40	29	1
Forsvar		25	0
Forretningsmessig tjenesteyting	0	0	2
Andre næringssektorer	25	19	8
Sum	36	26	164

() Under 10 observasjoner

I 1970 oppgav 36 prosent av psykologene at de hadde bistilling; i 1976 var dette sunket til 26 prosent. Andelen som hadde bistilling gikk ned i alle sektorer i perioden 1970-1976. Det har også skjedd en betydelig utjevning i andel med bistilling i de ulike sektorer. Av de som hadde bistilling, hadde ca. 30 prosent bistilling i helsevesen, ca. 30 prosent hadde bistilling i universitet og høgskoler og ca. 30 prosent hadde bistilling i "annen undervisning". Flere psykologer hadde privat praksis

som bistilling enn som hovedstilling - 17 psykologer oppga privat praksis som hovedstilling, 25 som bistilling. Omtrent like stor andel av kvinnelige og mannlige psykologer hadde bistilling i 1976. (Tabell D i tabellvedlegget.) De mannlige psykologer hadde oftest bistilling i helsesektoren, de kvinnelige ved universitet og høyskoler.

FORDELING PÅ ARBEIDSTED OG NÆRINGSSEKTORER

Det er skjedd en betydelig utjevning fra 1970 til 1976 når det gjelder Psykologenes geografiske fordeling. Antall yrkesaktive psykologer økte i perioden med ca. 90 prosent. Økningen i Oslo var ca. 60 prosent, mens antallet i Nord-Norge og Trøndelag vokste til det tredobbelte.

Tabell 8 viser yrkesaktive psykologer fordelt etter 4 hovednæringssektorer og landsdel de arbeidet i 1970 og 1976. I 1970 arbeidet 49 prosent av de yrkesaktive psykologene i Oslo, i 1976 var denne andelen nede i 41 prosent. Trøndelag og Nord-Norge økte sin andel av psykologer fra 10 til 15 prosent og Sør- og Vestlandet økte fra 18 til 21 prosent i perioden. Psykologer som arbeidet i helsevesen økte fra 32 til 41 prosent totalt sett. I alle landsdeler var det en økning i andel av psykologer i helsevesen. Sør- og Vestlandet hadde den største økningen. I 1970 arbeidet 22 prosent av psykologene der i helsevesen, i 1976 40 prosent.

Prosentandelen som arbeidet i pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste gikk ned i alle landsdeler unntatt i Oslo i perioden 1970-76. Også i undervisning ble andel av psykologer redusert nesten i alle landsdeler - unntaket her var "Østlandet utenom Oslo".

Tabell 8. Yrkesaktive psykologer fordelt etter næringssektor og arbeidssted i 1970 og 1976.

Landsdel \ Sektor	Oslo		Østlandet for øvrig		Sørlandet og Vestlandet		Trøndelag og Nord-Norge		Totalt	
	1970	1976	1970	1976	1970	1976	1970	1976	1970	1976
Antall observasjoner	161	257	76	142	58	132	31	93	326	624
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Helsevesen	29	37	46	50	22	40	32	40	32	41
Pedagogisk-psykologisk rådgivn.tjeneste	5	8	39	36	31	30	32	30	20	22
Undervisning (inkl. universitet og høgskoler)	31	22	4	6	38	27	16	21	25	19
Andre sektorer	35	33	11	8	9	3	20	9	23	18
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Andel av psykologer i alt	49	41	23	23	18	21	10	15	100	100

Tabellene E, F og G i tabellvedlegget viser en mer spesifisert fordeling på sektorer og arbeidssted i 1976. Disse tabellene viser bl.a. at det ikke var privatpraktiserende psykologer i Trøndelag og Nord-Norge i 1976, og at alle psykologene som arbeidet i forskningsinstitutter var i Oslo.

PSYKOLOGENES ARBEIDSFUNKSJONER

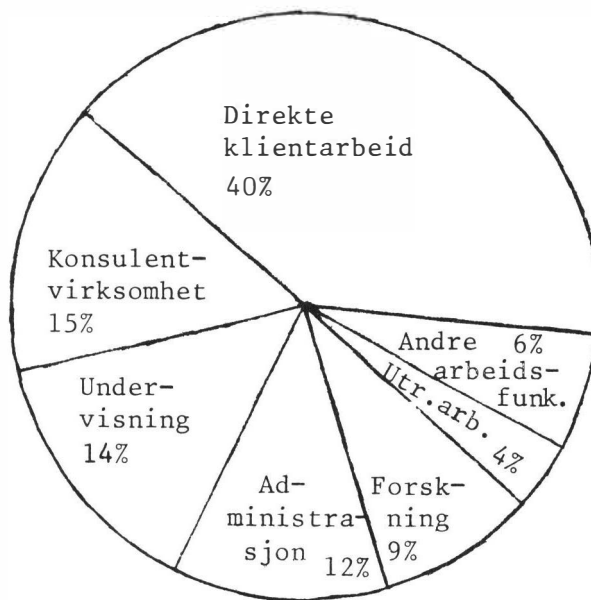
Psykologene ble også bedt om å fordele arbeidstiden på følgende 7 arbeidsfunksjoner slik at summen ble 100 prosent.

1. Direkte klientarbeid (terapi, rådgivning, diagnostikk)
2. Konsulentvirksomhet (organisering, rådgivning, rasjonalisering)
3. Administrasjon (arbeidsledelse, planlegging)
4. Utredningsarbeid

5. Undervisning (inkl. bedriftsopplæring, veiledning)
6. Forskning
7. Andre arbeidsfunksjoner

For psykologer totalt sett har vi illustrert fordelingen på arbeidsfunksjoner ved hjelp av et sektordiagram, Fig. 1. Tabell 9 viser også gjennomsnittlig andel av arbeidstiden på de ulike arbeidsfunksjoner i enkelte sektorer.

Fig. 1. Gjennomsnittlig andel av psykologenes arbeidstid til ulike arbeidsfunksjoner.

Direkte klientarbeid tok 40 prosent av arbeidstiden til psykologene og var den arbeidsfunksjon de brukte mest tid på. Andelen varierte svært i de ulike sektorer, - fra 56 prosent i helsevesen til 2 prosent i forskningsinstitutter. Ca. 65 prosent av psykologene i helsevesen oppga at mer enn halvparten av arbeidstiden ble brukt til "direkte klientarbeid". Innenfor helsevesen varierte andelen som ble brukt til "direkte klientarbeid" igjen, - fra 69 prosent i psykiatriske klinikker til 47 prosent i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner. Psykologer som arbeidet med arbeidsformidling og attføring, brukte 67 prosent av arbeidstiden til "direkte klientarbeid". Ved pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste ble 46 prosent av arbeidstiden brukt til "direkte klientarbeid".

I alt oppga 74 prosent av psykologene direkte klientarbeid som en av deres arbeidsfunksjoner, og det var dermed også den arbeidsfunksjon som ble oppgitt oftest av psykologene.

Konsulentvirksomhet tok gjennomsnittlig 15 prosent av arbeidstiden, 57 prosent av de yrkesaktive psykologene oppga konsulentvirksomhet som en av arbeidsfunksjonene. Ved skolepsykologkontorene ble 26 prosent av arbeidstiden brukt til konsulentvirksomhet.

Gjennomsnittlig 14 prosent av psykologenes arbeidstid ble brukt til undervisning. 62 prosent oppga undervisning som en av arbeidsfunksjonene, og det var den arbeidsfunksjon som ble oppgitt oftest nest etter direkte klientarbeid. Også administrasjon var en vanlig arbeidsfunksjon for psykologene, 59 prosent av psykologene oppga administrasjon som arbeidsfunksjon, og den tok i gjennomsnitt 12 prosent av arbeidstiden.

En fjerdedel av psykologene oppga forskning som en av arbeidsfunksjonene. Gjennomsnittlig 9 prosent av arbeidstiden ble brukt til forskning. Psykologene i forskningsinstitutter oppga at gjennomsnittlig 60 prosent av arbeidstiden ble brukt til forskning - psykologene ved universitet og høyskoler 35 prosent. I helsevesen ble 1 prosent av arbeidstiden brukt til forskning.

Nær 30 prosent av psykologene oppga utredningsarbeid som en arbeidsfunksjon - i gjennomsnitt tok det fire prosent av arbeidstiden. "Andre arbeidsfunksjoner" tok gjennomsnittlig 6 prosent av arbeidstiden. Det som oftest var nevnt under "andre arbeidsfunksjoner" var møter, egen supervisjon, kontorarbeid, reisevirksomhet og faglitteratur.

Tabell 9. Psykologer fordelt etter gjennomsnittlig andel av arbeidstiden på ulike arbeidsfunksjoner i enkelte sektorer.

Arbeidsfunksjoner Sektorer	Direkte klientarbeid	Konsulentvirksomhet	Administrasjon	Utredningsarbeid	Undervisning	Forskning	Andre arbeidsfunksj.	Sum
Andel av psykologene som oppga arbeidsfunksjonen ¹⁾	% 74	% 57	% 59	% 29	% 62	% 25	% 16	%
Helsevesen:	56	13	9	2	11	1	8	100
Herav i psykiatriske sykehus	56	13	11	3	11	$\frac{1}{2}$	5	100
" " " klinikker	69	7	8	1	10	$\frac{1}{2}$	4	100
" " barne- og ungdomspsykiatriske inst.	47	15	11	3	13	2	9	100
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	46	26	12	5	3	$\frac{1}{2}$	7	100
Universitet / høyskoler	7	2	16	2	33	35	5	100
Arbeidsformidling og attføring	67	10	11	2	6	2	2	100
Forskningsinstitutter	2	6	7	10	10	60	5	100
Sum	40	15	12	4	14	9	6	100

1) Summen vil her overstige 100% fordi psykologene oppga flere arbeidsfunksjoner.

PSYKOLOGER FORDELT ETTER STILLING OG KJØNN

Klinisk psykologi var største yrkesområde for psykologene i 1976. 37 prosent av de yrkesaktive psykologene var kliniske psykologer. Av de kliniske psykologene var 14 prosent sjefspsykologer - 7,5 prosent av de kvinnelige psykologene og 18 prosent av de mannlige. Tabell 10 viser yrkesaktive psykologer fordelt etter stilling og kjønn og kvinneandel i hver stillingsgruppe.

Nest største stillingsgruppe var skolepsykologene, som 20 prosent av de mannlige psykologene tilhørte og 24 prosent av de kvinnelige.

Kvinneandelen var lavest i stillingsgruppen "professor, dosent" - bare 6 prosent. I gruppen "amanuenser, universitets- og høyskolelektorer" var andelen kvinner 13 prosent - i gruppen "stipendiater og vitenskapelige assistenter, hjelpe- og timelærere ved universiteter" var kvinneandelen oppe i 37 prosent. Også i gruppen "ledende stilling i offentlig administrasjon/forskningsinstitutt" var kvinneandelen 13 prosent - av sjefspsykologene var 18 prosent kvinner. Gruppene arbeids/attføringspsykolog og psykolog tilknyttet sosial/familierådgivningskontor hadde høyeste kvinneandel - begge 50 prosent.

Stillingsgrupperingen fra yrkesundersøkelsen i 1970 ga ingen informasjoner utover den vi får ved å sammenligne fordeling på næringssektorer for de to år, og er derfor ikke tatt med her.

Tabell 10. Yrkesaktive psykologer fordelt etter stilling i 1976, kjønn og kvinneandel.

Stilling	Kjønn			
	Menn	Kvinner	I alt	Kvinneandel
Antall observasjoner	439	187	626	
	%	%	%	%
Professor, dosent	4	1	3	6
Amanuenser, universitets- og høgskolelektorer	9	3	8	13
Stipendiater og vitenskapelige assistenter, hjelpe- og timelærere ved universitetet	4	6	5	37
Psykologer i annen undervisning	5	6	5	33
Forsker, konsulent tilknyttet forskningsinstitutt	4	3	4	22
Konsulent i offentlig forvaltning	1	2	1	33
Ledende stilling i offentlig adm., forskningsinstitutt	3	1	3	13
Skolepsykolog	20	24	21	37
Klinisk psykolog	34	42	37	38
Herav sjefpsykolog	6	3	5	18
Psykolog tilknyttet sosialkontor, familierådgivningskontor	2	4	2	50
Arbeids- og attføringspsykolog	2	4	2	50
Privatpraktiserende psykolog	3	3	3	35
Militærpsykolog	3		2	
Psykolog i privat virksomhet	4		2	
Andre stillinger	2	1	2	23
Sum	100	100	100	30

GEOGRAFISK MOBILITET

Tabell 11 viser psykologene fordelt etter landsdel for gymnaseksamen og arbeidssted i 1970 og 1976. Antallet psykologer ble nesten fordoblet fra 1970 til 1976, men det er likevel svært liten forskjell i geografisk rekruttering (landsdel for gymnaseksamen) av psykologer i de to år. Både i 1970 og 1976 hadde ca. 55 prosent av de yrkesaktive psykologene examen artium fra Østlandet med Oslo. Andelen av psykologer med examen artium fra Trøndelag og Nord-Norge økte noe i perioden - fra 14 prosent i 1970 til 17 prosent i 1976.

Tabell 11. Yrkesaktive psykologer fordelt etter landsdel for gymnas-
eksamen og arbeidssted.

Landsdel	Gymnaseksamen		Arbeidssted	
	1970	1976	1970	1976
	%	%	%	%
Oslo	27	28	49	41
Østlandet for øvrig	28	26	23	23
Sørlandet	5	4	2	2
Vestlandet	26	25	16	19
Trøndelag og Nord-Norge	14	17	10	15
Sum	100	100	100	100

Konsentrasjonen av yrkesaktive psykologer om Oslo var ikke fullt så sterk i 1976 som i 1970. Andelen av psykologer som arbeidet i Oslo sank fra 49 prosent til 41 prosent, mens det var en økning fra 16 prosent til 19 prosent i andelen som arbeidet på Vestlandet, og fra 10 til 15 prosent i andelen psykologer som arbeidet i Trøndelag og Nord-Norge.

Tabell H i tabellvedlegget viser psykologene fordelt på gymnasfylke og arbeidsfylke i 1970 og 1976. Tabell I i tabellvedlegget viser mobilitet mellom gymnasfylke og arbeidsfylke i 1976.

Tabellene 12 og 13 viser mobilitet fra landsdel for examen artium til landsdel for arbeidssted i 1976. 58 prosent av psykologene som hadde tatt examen artium i Oslo, arbeidet i Oslo i 1976, i 1970 var den tilsvarende andel 64 prosent. Oslo var det eneste sted (landsdel) som hadde "beholdt" mer enn halvparten av de psykologer som tok artium der. Nest etter Oslo var det Vestlandet som hadde størst andel av de som tok examen artium i landsdelen i arbeid der i 1976. 41 prosent av psykologene med examen artium fra Vestlandet, arbeidet på Vestlandet i 1976, i 1970 var tilsvarende andel 19 prosent. Ca. 1/3 av psykologene med artium fra hver av landsdelene Nord-Norge, Trøndelag og Østlandet utenom Oslo, arbeidet i samme landsdel i 1976, i 1970 var de tilsvarende andeler henholdsvis 13, 30 og 14 prosent. Bare 11 prosent av psykologene med artium fra Sørlandet arbeidet på Sørlandet i 1976. (Antall psykologer fra Sørlandet var bare 26, så tilfeldigheter kan gjøre store utslag).

Tabell 12. Yrkesaktive psykologer fordelt etter landsdel for gymnas og landsdel for arbeidssted. Prosentfordeling.

Landsdel for arbeidssted for gymnas	Antall observasjoner	Oslo	Østlandet for øvrig	Sørlandet	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Sum
Oslo	172	58	25	2	10	2	3	100%
Østlandet for øvrig	162	40	33	1	15	6	5	100%
Sørlandet	26	50	11	11	16	4	8	100%
Vestlandet	147	30	14	3	41	4	8	100%
Trøndelag	61	25	18	2	13	32	10	100%
Nord-Norge	45	25	23	7	2	9	34	100%
Sum	613	41	23	2	19	7	8	100%

Tabell 13. Yrkesaktive psykologer fordelt etter landsdel for gymnas og landsdel for arbeidssted. Prosentfordeling.

Landsdel for arbeidssted Landsdel for gymnas	Oslo	Østlandet for øvrig	Sørlandet	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Sum
Antall observasjoner	248	142	17	115	44	49	615
	%	%	%	%	%	%	%
Oslo	40	31	18	16	7	10	28
Østlandet for øvrig	26	38	11	21	22	17	26
Sørlandet	5	2	18	3	2	4	4
Vestlandet	18	14	29	52	14	25	25
Trøndelag	6	8	6	7	45	13	10
Nord-Norge	5	7	18	1	10	31	7
Sum	100	100	100	100	100	100	100

Kvinnelige psykologer var enda mer konsentrert om Oslo og Østlandet enn mannlige både når det gjaldt sted for examen artium og arbeidssted i 1976. 48 prosent av de yrkesaktive mannlige psykologene hadde artium fra Oslo eller Østlandet - 72 prosent av de kvinnelige. Vel 60 prosent av de mannlige psykologer hadde Oslo eller Østlandet som arbeidssted i 1976 - 73 prosent av de kvinnelige. Større andel av mennene enn av kvinnene arbeidet i 1976 i samme landsdel som de tok artium i - unntatt i Oslo. 63 prosent av de kvinnelige psykologene som hadde artium fra Oslo, arbeidet i Oslo i 1976 - tilsvarende prosentandel for mannlige psykologer var 55. (For kvinnene var basistallene for de fleste landsdeler svært lave).

FORSKNING

Som nevnt under avsnittet om arbeidsfunksjoner synes 9 prosent av psykologenes arbeidstid å bli brukt til forskning, 25 prosent av de yrkesaktive oppga at de drev med forskning. Psykologene ble også spurt om de hadde vært engasjert i forskning etter at de tok universitets-eksamen, og hvilket område av psykologien forskningen gjaldt. Ca. 1/3 opplyste at de var eller hadde vært engasjert i forskning.

Av de som arbeidet i helsevesen, oppga 21 prosent at de hadde forsket - 12 prosent som selvstendige forskere - 9 prosent som forskningsassistenter. Som nevnt under avsnittet om arbeidsfunksjoner, brukte psykologene i helsevesenet gjennomsnittlig 1 prosent av arbeidstiden til forskning. 27 prosent av psykologene i barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner oppga at de hadde vært engasjert i forskning - 23 prosent som selvstendige forskere - 4 prosent som forskningsassistenter.

I pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste var det 13 prosent av psykologene som hadde forsket, - 4 prosent som selvstendige forskere - 9 prosent som forskningsassistenter.

Praktisk talt all forskning som psykologene hadde vært engasjert i, var finansiert av offentlige midler.

Hvilket område av psykologien forskningen gjaldt, ble gruppert i følgende 10 grupper:

- 1 Fysiologisk og somatisk psykologi (inkl. psykofysiologi, nevropsykologi).
- 2 Sensorisk og kognitiv psykologi (inkl. persepsjon, evneretardasjon, språk).
- 3 Sosialpsykologi (inkl. kommunikasjon, innholdsanalyse, familie og rolleforhold).
- 4 Personlighetspsykologi (inkl. utviklingsbetingelser for atferdstrekk, bevissthetstilstander).
- 5 Psykometri (inkl. testutvikling, standardisering, personalseleksjon).
- 6 Organisasjonspsykologi (inkl. administrasjons- og ledelsesutvikling)
- 7 Utviklingspsykologi (barnepsykologi, gerontopsykologi).
- 8 Klinisk psykologi (inkl. rehabilitering, behandlingsevaluering, forebyggende arbeid).
- 9 Pedagogisk psykologi (inkl. skoleforskning)
- 10 Andre

Det må presiseres at den oversikt over forskningsaktivitet som presenteres her ikke sier noe om omfanget av den psykologiske forskning som drives/ har vært drevet, men snarere indikerer hvilken interesse det har vært/er for de ulike forskningsområder.

Flest psykologer oppga å ha forsket innenfor området "sosialpsykologi", (21 prosent), deretter kom "klinisk psykologi" (20 prosent). De vanligste forskningsområder for kvinnelige psykologer var "klinisk psykologi" (30 prosent), "utviklingspsykologi" (21 prosent) og "sosialpsykologi" (20 prosent).

For mannlige psykologer var det "sosialpsykologi" (21 prosent), "sensorisk og kognitiv psykologi" (16 prosent) og "klinisk psykologi" (16 prosent) som var de mest vanlige forskningsområdene. Tabell 14 viser mannlige og kvinnelige psykologer som har forsket, fordelt på de respektive forskningsområder.

Tabell 14. Psykologer som har forsket etter forskningsområde og kjønn.

Forskningsområde	Kjønn		
	Menn	Kvinner	I alt
Antall observasjoner	158	56	214
	%	%	%
Fysiologisk og somatisk psykologi	8	0	6
Sensorisk og kognitiv psykologi	16	2	12
Sosialpsykologi	21	20	21
Personlighetspsykologi	8	12	9
Psykometri	8	5	7
Organisasjonspsykologi	8	4	7
Utviklingspsykologi	12	21	14
Klinisk psykologi	16	30	20
Pedagogisk psykologi	3	2	3
Andre	0	4	1
I alt	100	100	100
Andel som hadde forsket	36	30	34

Av de psykologer som hadde forsket og som arbeidet i helsevesenet i 1976, hadde flest forsket innenfor området "klinisk psykologi", 39 prosent. Klinisk psykologi var det vanligste forskningsområde både for mannlige og kvinnelige psykologer i helsevesen. I barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner hadde 60 prosent av de som hadde forsket, forsket innenfor dette området.

I pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste var det mest vanlige forskningsområdet "utviklingspsykologi" - 1/3 av de som hadde forsket hadde forsket innenfor dette området.

De to hyppigst forekommende forskningsområder for psykologer som var ansatt ved universitet og høyskoler var "sensorisk og kognitiv psykologi" og "sosialpsykologi" (19 prosent på hver av disse). Dette var også de to vanligste forskningsområder for mannlige psykologer ved universitet og høyskoler, mens det mest vanlige område for kvinnelige psykologer var "utviklingspsykologi".

SAMMENLIGNING MED PROGNOSE FOR ETTERSPORSEL AV PSYKOLOGER

NAVF's utredningsinstitutt laget i 1973 en etterspørselsprognose for psykologer. Selv om det ennå er kort tid siden denne ble laget, kan det være grunn til å se noe nærmere på om utviklingen ser ut til å gå i en slik retning som dengang ble antydnet.

De ulike alternativer for etterspørsel av psykologer ble for en stor del av sektorene laget på grunnlag av utredninger og mer eller mindre konkrete planer eller vurderinger både fra offentlige myndigheters og andre organers side. Etterspørsel etter psykologer vil i høy grad være avhengig av politiske beslutninger om opprettelse av stillinger, – spesielt gjelder det utbygging av helsevesenet og den pedagogisk-psykologiske rådgivningstjeneste.

Utgangspunktet for prognosen var 1970. Det var da ca. 450 yrkesaktive psykologer i Norge. De regne-eksempler som ble lagt fram, antydnet en etterspørsel etter psykologer i 1985 som varierte fra ca. 1200 psykologer i det laveste alternativet til ca. 2450 i det høyeste. Dette svarer til en gjennomsnittlig årlig vekst i bestanden i perioden på henholdsvis ca. 7 prosent og ca. 12 prosent. I perioden 1965-70, var den årlige gjennomsnittlige vekst vel 9 prosent, i perioden 1971-75 ca. 11 prosent.

Tabell 15. Yrkesaktive psykologer fordelt etter næringssektor i 1970 og 1976 samt anslag for 1985. Årlig vekst i antall psykologer i perioden 1970-76.

Sektor	1970 ¹⁾	1976 ¹⁾	1985	Årlig vekst	
				Anslag for perioden 1970-85	Faktisk vekst (perioden 1970-76 ²⁾)
Helsevesen	140	310	520-1435	% 9-17	% 17
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	90	160	200-440	5-11	12
Universitetet og høgskoler	95	100	135-160	2-3	1
Undervisning ellers	20	40	155-215	15-17	15
Forskningsinstitutter	30	40	50-60	3-5	6
Offentlig forvaltning	50	70	80-85	3-4	7
Privat virksomhet og andre sektorer	30	30	70-80	6-7	0
SUM	455	750	1210-2475	7-12	11

- 1) Beregnet på grunnlag av Yrkesundersøkelse for psykologer i 1970 og 1976.
- 2) Perioden 1970-76 er regnet som en 5-års periode fordi vi ikke har med de psykologer som ble uteksaminert i 1975.

Universitet/høgskoler og privat virksomhet/andre sektorer er de eneste sektorer som har hatt en lavere årlig vekst i perioden 1970-76 enn det regne-eksemplene tilsa for perioden 1970-85. For samtlige andre sektorer har den årlige vekst i antall psykologer vært innenfor eller i overkant av det intervallet regne-eksemplene ga for perioden 1970-85.

Deler vi helsevesenet i enkeltsektorer, ser det ut til at utviklingen innen hver av disse når det gjelder sysselsetting av psykologer, ligger innenfor rammen av det som ble forutsatt i regne-eksemplene. Unntakene her ser ut til å være psykologer i epileptikeromsorg og i omsorg for psykisk utviklingshemmede. I regne-eksemplene ble det forutsatt en betydelig vekst i antall psykologer både i epileptiker-omsorg og i omsorg for psykisk utviklingshemmede, mens vi i perioden 1970-76 ikke har hatt økning i antall psykologer i epileptikeromsorg og en beskjeden økning i antall psykologer i omsorg for psykisk utviklingshemmede i forhold til opprettede stillinger i 1970.

Veksttakten i psykologbestanden i de første årene av den perioden regne-eksemplene gjelder har ligget opp mot det maksimale av det som er forutsatt med hensyn til utviklingen i etterspørselen etter psykologer uten at vi kan se at dette har ført til vesentlige endringer i arbeidsmarkedsforholdene for psykologer. Det er imidlertid flere forhold som kan tyde på at psykologene nå ikke har like mange stillinger å velge mellom som i 1970.

For det første har psykologene i de siste 5-6 år spredd seg mer ut over landet og også til mer perifere strøk. I de løpende undersøkelser utredningsinstituttet foretar av arbeidsmarkedsforhold for akademikere $\frac{1}{2}$ år etter eksamen, har psykologene selv blitt mer pessimistiske i vurderingen av arbeidsmulighetene. Spesielt gjelder dette for vurderingen av arbeidsmarkedssituasjonen i Oslo og omegn.

SUMMARY

This report presents the findings of a survey of the activities of Norwegian psychologists in the autumn of 1976. The aim of the survey was to outline the distribution of the psychologists by economic activity, and work-function of psychologists, and their professional mobility from 1973 to 1976.

The number of psychologists in Norway more than doubled in the period from 1970 to 1976. It increased from 450 in 1970 to about 950 in 1976. A considerable proportion of the psychologists who graduated during this period had been employed by the Health Services, where now more than 40 percent of the psychologists in Norway are working - compared to 32 percent in 1970. In 1976, 22 percent of the psychologists were working in School Psychologist Offices and 18 percent at Universities and Research Institutions.

The health services have also had considerable influx of psychologists formerly being employed elsewhere. Over the period 1965-76, the total number of psychologists has almost trebled, while the number employed in the Health Services has doubled five-fold.

Within the Health Services, institutions for Child and Juvenile Psychiatry have been the main employment sectors for the psychologists, both in 1965, 1970 and 1976. These institutions have also received the main influx of psychologists who left other sectors outside the Health Services and from other institutions within these services. Relatively few of the newly graduated psychologists are employed in Child and Juvenile Psychiatry institutions.

Mental Hospitals, on the other hand, employed a high proportion of the youngest psychologists, and there was a considerable turn-over of psychologists from Mental Hospitals to other sectors - mainly to institutions for Child and Juvenile Psychiatry.

The number of psychologists in School Psychologist Offices more than doubled from 1970 to 1976, however the proportion of psychologists employed in such offices only increased from 20 to 22 percent. In 1965, 26 percent of the psychologists were employed in School Psychologist Offices. In 1976, this sector had a particularly high proportion of the youngest psychologists compared to 1970 and a high turn-over in the period 1973-1976. Psychologists leaving this sector mainly transferred to institutions for Child and Juvenile Psychiatry and to Mental Hospitals.

18 percent of the psychologists were employed in Universities and Research Institutions in 1976 - a decrease from 25 percent in 1970.

There had been a considerable decrease in the proportion of psychologists employed at Universities. It fell from 20 percent in 1970 to 13 percent in 1976 - the same proportion as in 1965. Even if Research Institutions have employed a decreasing proportion of the psychologists, there has been a considerable increase in the number.

The Health Services, the School Psychologist Offices, the Universities and the Research Institutions employed a total of 82 percent of the economically active psychologists in 1976. The rest were working in Employment Offices (rehabilitation), Government/Public Administration, Regional Colleges and equivalent institutions, Other Educational Institutions, Defence Institutions and in Business Services. Four percent were working in Employment Services, the other sectors employed even lower proportions.

The concentration of the psychologists to the central parts of the country was far less in 1976 than in 1970. In 1970 nearly half of the psychologists were working in Oslo, and a total of 72 percent in the South/Eastern part of Norway. In 1976 the proportion had fallen to 64 percent. (Both in 1970 and in 1976 slightly less than half of Norway's population was living in this area).

For Norwegian psychologists as a whole, client work (diagnostics, therapy and advisory work) was the main function, this on the average occupied 40 percent of their working hours. Client work occupied, on the average, most of the time in the Health Services, in the School Psychologist Offices, and in Employment Services. At Universities an average of 70 percent of working hours were spent on Teaching and Research and at Research Institutions, 60 percent on Research. On the average, only one percent of working hours in the Health Services was spent on research.

TABELLVEDLEGG

Tabell A. Psykologer fordelt på sektorer sept. 1976.

<u>Næringssektor</u>	<u>Antall</u>	<u>%</u>
<u>Industri, bygg og anlegg, bankvesen</u>	5	0.8
<u>Statsadministrasjonen, den sivile ytre etat, arbeidsformidling og attføring</u>	35	5.4
<u>Forsvaret</u>	12	1.8
<u>Kommuneadministrasjon</u>	143	22.0
<u>Undervisning inkl. universitet og høyskoler</u>		
Universitet / høyskoler	80	
Distriktshøyskoler	5	
Pedagogiske høyskoler	5	
Sosialskoler	7	
Andre skoler på distriktshøyskolenivå	4	
Spesialskoler	11	
Andre skoler	<u>6</u>	118
		18.2
<u>Organisasjoner</u>		
Nærings- og fagorganisasjoner	3	
Politiske og ideologiske organisasjoner	<u>1</u>	4
		0.6
<u>Forskningsinstitutt</u>	33	5.1
<u>Privat forskning</u>	3	0.5
<u>Forretningsmessig tjenesteyting</u>		
Rasjonalisering og lederutvikling	6	
Databehandling	1	
Annen tjenesteyting	<u>1</u>	8
		1.2

Tabell A. (forts.) Psykologer fordelt på sektorer sept. 1976.

Næringssektor	Antall	%
<u>Helsevesen</u>		
Psykiatriske sykehus	52	
Psykiatriske klinikker	41	
Barne- og ungdomspsykiatriske institusjoner	91	
Privatpraktiserende psykologer	17	
Behandlingshjem for psykisk utviklingshemmede	11	
Vanlige sykehus	10	
Institusjoner for alkoholskadde og narkomane	8	
Institusjoner for epileptikere og cerebral parese	6	
Andre institusjoner i helse- og sosialomsorg	<u>25</u>	261
		40.2
<u>Selvstendige kunstnere</u>	2	0.3
<u>Andre</u>	2	0,3
<u>Ikke yrkesaktive</u>	<u>23</u>	<u>3.6</u>
	649	100.0

Tabell B. Yrkesaktive psykologer fordelt etter alder og næringssektor
1976. Prosentfordeling.

Alder i 1976.	Over 49 år	40-49 år	30-39 år	Under 30 år	Totalt
Antall observasjoner	97	118	374	38	627
	%	%	%	%	%
Helsevesen	31	43	45	37	42
Herav i psykiatriske sykehus	3	4	10	16	8
" " " klinikker	5	7	7	0	7
Barne- og ungdomspsyk.inst.	13	16	15	8	15
Privatpraktiserende psykologer	4	8	1	0	3
Pedagogisk/psykologisk rådgivn.tj.	22	20	22	26	22
Universitet / høyskoler	7	17	13	8	13
Andre høyskoler	7	1	2	10	3
Annen undervisning	3	6	2	2	3
Forskningsinstitutter	5	4	6	3	5
Offentlig administrasjon	4	3	2	5	2
Arbeidsformidling og attføring	10	2	3	3	4
Forsvar	3	1	2	3	2
Forretningsmessig tjenesteyting	3	1	1	3	1
Andre næringssektorer	5	2	2	0	3
Sum	100	100	100	100	100

Tabell C. Yrkesaktive psykologer fordelt etter alder og næringssektor 1976. Prosentfordeling.

Alder i 1976	Antall observasjoner	Over 49 år	40-49 år	30-39 år	Under 30 år	Totalt
		%	%	%	%	%
Helsevesen	262	11	20	64	5	100
Herav i psykiatriske sykehus	52	6	10	73	11	100
" " klinikker	41	12	20	68	0	100
Barne- og ungdomspsyk.inst.	91	14	21	62	3	100
Privatpraktiserende psykologer	17	24	53	23	0	100
Pedagogisk/psykologisk rådgivn.tj.	138	15	18	60	7	100
Universitet og høyskoler	80	9	25	62	4	100
Andre høyskoler	21	33	5	43	19	100
Annen undervisning	17	18	41	35	6	100
Forskningsinstitutter	33	15	15	67	3	100
Offentlig administrasjon	15	27	20	40	13	100
Arbeidsformidling og attføring	24	38	8	50	4	100
Forsvar	12	25	8	59	8	100
Forretningsmessig tjenesteyting	8	38	12	38	12	100
Andre næringssektorer	17	29	18	53	0	100
Sum	627	15	19	60	6	100

Tabell D. Psykologer som har bistilling fordelt etter kjønn og sektor de har bistilling i. Absolutte og relative tall.

Sektor	Kjønn		Kvinner		I alt	
	Menn	%	Kvinner	%	I alt	%
Helsevesen	39	33	9	19	48	29
Herav i privat praksis	17	14	8	17	25	15
" " familierådgivning	6	5			6	4
Universitet / høyskoler	34	29	17	36	51	31
Andre høyskoler	1	1	2	4	3	2
Annen undervisning	33	28	15	32	48	29
Offentlig administrasjon	1	1	1	2	2	1
Arbeidsformidling og attføring	1	1			1	1
Forretningsmessig tjenesteyting	1	1	1	2	2	1
Andre sektorer	8	6	2	4	10	6
Sum	118	100	47	100	165	100
Prosentandel i alt med bistilling		27		25		26

Tabell E. Psykologer fordelt etter næringssektor og arbeidssted i 1976.

Næringssektor	Antall obser- vasjon	Oslo	Øst- landet forøvrig	Sør- og Vest- landet	Trønde- lag og Nord-Norge	I alt
Helsevesen	260	38	27	21	14	100
Herav i psykiatriske sykehus	52	15	29	25	31	100
" " " klinikker	41	40	19	24	17	100
Barne- og ungdomspsykiatri.inst.	90	44	27	20	9	100
Privatpraktiserende psykologer	16	69	19	12		100
Pedagogisk/psykologisk rådgivingstj.	138	16	37	27	20	100
Universitet / høyskoler	80	45		39	16	100
Andre høyskoler	21	43	24	19	14	100
Annen undervisning	17	48	26	5	21	100
Forskningsinstitutter	33	100				100
Offentlig administrasjon	15	94	6			100
Arbeidsformidling og attføring	24	29	29	17	25	100
Forsvar	12	92			8	100
Forretningsmessig tjenesteyting	8	88	12			100
Andre næringssektorer	16	68	13	13	6	100
I alt	624	41	23	21	15	100

Tabell F. Psykologer fordelt etter næringssektor og arbeidssted 1976.

Næringssektor	Oslo	Østlandet forøvrig	Sørlandet og Vest- landet	Trøndelag og Nord- Norge	Totalt
Antall observasjoner	257	142	132	93	624
	%	%	%	%	%
Helsevesen:	37	50	40	40	41
Herav i psykiatriske sykehus	3	11	9	17	8
" " " klinikker	7	6	8	8	7
Barne-og ungdomspsykiat.inst.	16	18	14	10	15
Privatpraktiserende psykolog	4	2	2		3
Pedagogisk/psykologisk rådg.tj.	8	36	28	30	22
Universitet og høyskoler	14		23	14	13
Andre høyskoler	4	3	3	3	3
Annen undervisning	4	3	1	4	3
Forskningsinstitutter	13				5
Offentlig administrasjon	6	1			3
Arbeidsformidling og attføring	3	5	3	7	4
Forsvar	4			1	2
Forretningsmessig tjenesteyting	3	1			1
Andre næringssektorer	4	1	2	1	3
I alt	100	100	100	100	100

Tabell G. Yrkesaktive psykologer fordelt etter næringssektor og arbeids-
stedsfylke 1976.

Fylke 76	Fylke 76																				
	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finmark	Sum	
Helsevesen																					
Herav i psykiatriske sykehus	1	4	8	2	2	3	1	2		1	1	8		3	5		3	8			52
" " klinikk	2	2	17	1	1	1	1			3	1	4		2	2	1	2	1			41
" i barne-og ungdoms- psykiatri	2	8	40	2	2	3	3	2	2	3	4	2	3	5	1		3	5			90
" i privat praksis		1	11	1		1			1			1									16
" i omsorg for psykisk utviklingshemmede	1	2	3	2				1			1					1					11
" i vanlige sykehus	3		3					1						2		1					10
" i andre institusjoner i helsevesen		7	16		2		1	2			1	4		1	3		1	1			39
Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste	7	11	22	5	4	9	8	7	5	2	6	20		4	8	4	6	7	3		138
Universitet / høgskoler			36									31			12			1			80
Andre høgskoier	1	2	9		1			1			2		1	1	1		2				21
Andre skoler			8		2	2	1				1				1	1	1				17
Statsadministrasjon			10																		10
Kommuneadministrasjon			4				1														5
Forsvar			11																1		12
Arbeidsformidling og attføring	2	1	7			1		3				4			2			4			24
Næringsorganisasjoner			2												1						3
Politiske og ideologiske org.			1																		1
Forskningsinstitutter			33																		33
Konsulentvirksomhet		1	7																		8
Fengselsvesen		1																			1
Andre næringer		2	8									2									12
Sum	19	42	256	13	14	20	16	19	8	9	17	76	4	18	36	8	18	28	3	624	

Tabell H. Yrkesaktive psykologer fordelt etter gymnasfylke og arbeidsstedsfylke 1976.

Fylke	Gymnas-eksamen		Arbeidssted	
	1970	1976	1970	1976
Antall observasjoner:	320	614	320	614
	%	%	%	%
Østfold	5	3	2	3
Akershus	9	8	8	7
Oslo	27	28	49	41
Hedmark	2	2	2	2
Oppland	2	3	1	2
Buskerud	3	3	5	3
Vestfold	3	3	3	3
Telemark	3	4	2	3
Aust-Agder	2	1	1	1
Vest-Agder	3	3	1	1
Rogaland	6	7	3	3
Hordaland (inkl. Bergen)	10	9	11	12
Sogn og Fjordane	2	3	0	1
Møre og Romsdal	7	6	2	3
Sør-Trøndelag	8	7	5	6
Nord-Trøndelag	2	2	0	1
Nordland	3	4	2	3
Troms	3	3	2	4
Finnmark	0	1	0	1
Sum	100	100	100	100

Tabell I. Psykologer fordelt etter gymnasfylke og arbeidsfylke 1976.

Gymnas fylke:	Arbeids- fylke:															Sum							
	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag		Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finmark	Utlandet	Ukjent	
Østfold	1	3	7	1				2	1	2				1			1		1				20
Akershus	1	8	22	1	1	1	1	2			6	1	1	3			2						50
Oslo	7	14	100	2	2	10	5	3	2	1	14	1	2	3		2	3						172
Hedmark			3	2	1							1		1	2			2					12
Oppland	1		8	1	2	1						1	1					1					16
Buskerud		2	8		1	2			1	2	2	2		1	1								20
Vestfold		2	8	1		1	3	1				1			2								19
Telemark	2	1	9		2		1	5				3			1			1					25
Aust-Agder	1		4			1					1	1				1							9
Vest-Agder	1		9						1	2	2						1	1					17
Rogaland	2	4	14		1			2	1	7	7		1	1		1	2						43
Hordaland		2	12	1		1	2	2	1	2	1	25					3	1	1				54
Sogn og Fjordane			5								1	3		3	1		2	1					16
Møre og Romsdal	1		13		2				1			6	1	5	4			1					34
Sør-Trøndelag	1	1	13	1	1	1	2			1		3		3	11	4	2	2			1		47
Nord-Trøndelag			1	2	1	1	1					2			2	2		2					14
Nordland	1		6	2					1						3		6	2	1		1		23
Troms		2	5				2		1	1		1			1			6					19
Finmark		2						1															3
Utlandet			7					1							1	1							10
Ukjent			1			1												1					3
Sum	19	42	256	13	14	20	16	19	8	9	17	76	4	18	36	8	18	28	3	3	3	626	